Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ὁ φὸν Κάραγιαν μὲ τὴν Φιλαρμονικὴν Ὀρχήστραν τοῦ Βερολίνου, εἰς τὸ Ἡρώδειον.

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑ

Ἀσφαλῶς, οἱ Μουσικοὶ τῆς Φιλαρμονικῆς Ὀρχήστρας τοῦ Βερολίνου δὲν θὰ πρέπει νὰ αἰσθάνωνται «εὐτυχεῖς», ὡς πρὸς τὸ οὐσιαστικὸ μέρος τῶν δύο ἐμφανίσεων (9 καὶ 10 Σεπτεμβρίου) στὸ Ὠδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ ἴδιος ὁ φὸν Κάραγιαν, δὲν ἔφανη ὅτι θὰ εἶχε λόγους νὰ μὴν εἶναι... Διότι, τὸ ὄνομά του ἐχειροκροτήθη δαιμονιωδῶς ἀπὸ τὸ κοινόν. Ἀσχέτως τοῦ ὅτι, ὁ ἴδιος ἔκαμε ὥστε ὅλη ἐκείνη ἡ ποίησι καὶ ἡ εἰκαστικὴ εὐαισθησία τοῦ Ντεμπυσσὺ καὶ ὅλες ἐκεῖνες οἱ ἐσωτερικὲς περιπέτειες τοῦ Μπετόβεν, νὰ παραμείνουν «εἰς τὰ ἀζήτητα». Καὶ ἀσχέτως τοῦ ὅτι, οἱ δυὸ αὐτὲς συναυλίες, ὑπῆρξαν αὐτόχρημα ἀνάρμοστες πρὸς τὴν πράγματι ἀξιοσέβαστη παράδοσι καὶ τὴν δικαίως μεγάλη φήμη, τῆς Φιλαρμονικῆς Ὀρχήστρας τοῦ Βερολίνου. Ἐν ἀδιαφορίᾳ λοιπὸν καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν παράδοσι καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν φήμη, ὁ φὸν Κάραγιαν ἄφησε τὴν ὀρχήστρα νὰ διέλθῃ τὰ ἔργα τοῦ προγράμματος ἐξ ἴσου ἀδιάφορα. Καὶ νὰ δώσῃ ἐκτελέσεις, ἐκπληκτικῶς γιὰ τὴν περίπτωσι, κάτω τοῦ μετρίου. Σὲ σημεῖο δὲ πού, ὄχι μόνον νὰ μὴν ἔχῃ ἀπομείνει τίποτε ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ οὐσία τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ διατηροῦνται, πολλὲς φορές, οὔτε κἂν τυπικῶς σωστά, μὲ μοναδικὴ ἐν προκειμένῳ ἐξαίρεσι τὴν «Λεωνόρα ἀρ. 3», τὰ σημειούμενα ἀπὸ τοὺς συνθέτες ποικίλα ἠχητικὰ ἐπίπεδα. Ὥστε νὰ συμβαίνῃ, ἕνα «φόρτε» νὰ μὴ δείχνῃ καμμίαν ἀπόστασι ἀπὸ ἕνα «φορτίσσιμο» ἢ, ἕνα «φόρτε», ἐπίσης, ἀπὸ ἕνα «πιάνο» ποὺ προηγεῖται — ὅπως, φέρ' εἰπεῖν, σὲ χαρακτηριστικὸ σημεῖο τοῦ 2ου μέρους τῆς 5ης τοῦ Μπετόβεν. Καὶ πέραν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐκ τῆς αὐτῆς βασικῆς αἰτίας, ὁ ἦχος τῆς ὀρχήστρας ἔφθανε κάποτε νὰ εἶναι κραυγαλέος, στὸν Μπετόβεν ἰδίως, ἢ ὁ συγχρονισμός της νὰ μὴν εἶναι ἄμεμπτος καθὼς θὰ τὸ ἐπερίμενε κανείς, ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα αὐτή. Κατόπιν αὐτῶν καὶ ἄλλων παρομοίων, δὲν θὰ εἶχε νόημα τὸ νὰ λεπτολογηθοῦν θέματα ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ μουσικοῦ συμβολισμοῦ τοῦ Ντεμπυσσύ, ἢ, στὴν πλοκὴ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθημάτων τῆς μπετοβενικῆς 5ης Συμφωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς 1ης ἀκόμη. Καὶ θὰ ἠμποροῦσαν, ἐν προκειμένῳ, νὰ ἐκτεθοῦν καὶ νὰ σχολιασθοῦν δείγματα ἀρκετὰ πειστικὰ ἀλλά, ἴσως, κουραστικὰ καί, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, μᾶλλον ἄσκοπα... Παραμένει, ὅμως, δυσάρεστο, ἀπογοητευτικό, τὸ ὅτι, μιὰ ὀρχήστρα τόσο πολὺ συνδεδεμένη μὲ τὴν πνευματικὴ παράδοσι τῆς συγχρόνου Εὐρώπης, ἔφανη ἐδῶ τόσο κατωτέρα τοῦ ἑαυτοῦ της. Καὶ ὁ βασικὸς αἴτιος, ὁ Μαέστρος, ποὺ ἔχει κάμει τὸ ὄνομά του ἕνα μεγάλο ὄνομα στὴν παγκόσμιο μουσικὴ ζωή του, ὁπωσδήποτε λίαν συγκεχυμένου, παρόντος, ἠρκέσθη αὐτάρεσκα νὰ σκηνοθετήσῃ τὴν εἴσοδό του ἀπὸ ἕνα ἄνοιγμα τοῦ τραστίου τοίχου τοῦ ἀρχαίου θεάτρου. (Ἀλλά, ὁ ἱκανὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀφοῦ τόσον ἐνδιαφέρεται γι' αὐτὰ τὰ πράγματα, πῶς δὲν ἐσκέφθη ὅτι, καλὸ μὲν τὸ εὕρημα, ἀλλὰ καὶ ὅτι, ἕνας μικρόσωμος ἄνθρωπος ἐξερχόμενος αἰφνιδίως ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα ὑπερμεγέθους τοίχου, ἐνθυμίζει μικρὸ τρωκτικὸν ποὺ ξετρυπώνει, ξαφνικά, μέσα στὸ δωμάτιο...) Γιατί, ἀλήθεια, νὰ μὴν ἔχῃ ἀπαξιώσει αὐτὲς τὶς τόσον ἀντιπνευματικὲς ἐπιδεικτικότητες, θὰ ἠμποροῦσε νὰ διερωτηθῇ κανείς. Ἀλλ' ἡ ἀπάντησι θὰ ἤρχετο, δίχως ἀλλεπάλληλων κολάφων ἐπὶ τοῦ ἀφελοῦς, ἀπὸ τὴν βροχὴ τῶν μυριάδων χειροκροτημάτων. Καί, βαθύτερα, ἀπὸ τὰ ὑλικὰ τῶν ἐπακόλουθα.

Ὅμως, ποὺ εἶναι ὁ μυσταγωγός, ὅπως πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἑρμηνευτής, ὁ ἐξηγητὴς δηλαδὴ τῶν ἔργων ποὺ μέσα των ἀσπαίρει μία ψυχὴ καὶ ζῇ ἕνα πνεῦμα; Ματαίως θὰ τὸν ἀνεζήτει κανείς στὸν φὸν Κάραγιαν τῶν δύο αὐτῶν συναυλιῶν. Διότι ἀνήκει καὶ αὐτὸς σὲ ἐκείνους ποὺ, ἐνῶ θὰ τὸ ἠμποροῦσαν, δὲν θέλουν νὰ εἶναι οἱ ὁδηγοὶ τῶν Μουσικῶν καὶ τοῦ κοινοῦ στὰ ἄδυτα τῆς καλῆς Τέχνης. Ἴσως, διότι ἐκεῖ βασιλεύουν ἄλλες σκιὲς καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ τὶς προσκυνήσουν. Προτιμοῦν, λοιπόν, νὰ στέκωνται ἐκεῖνοι στὴν μέση τοῦ δρόμου ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν φράσσουν. Καὶ νὰ δείχνουν τὸν ἑαυτόν των καὶ νὰ λέγουν: κυττᾶξτε με. Καὶ τὸ κοινὸ προθύμως, συνήθως, ὑπακούει καὶ θαυμάζει. Θαυμάζει, διότι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη τῶν ἀξιῶν καὶ τὸν γλυκαίνει ἐσωτερικῶς, τὸ νὰ πιστεύῃ ὅτι τὶς ἀναγνωρίζει. Ἀλλὰ καί, πάρα πολὺ συχνά, τρέπεται στὰ ὑποκατάστατά των. Διότι, ἀκριβῶς, εἶναι ἐπιπροσθέτως, ὅλως δι' ὅλου ἀδάπανα.

ΑΝΤ. Κ. ΛΑΒΔΑΣ